

DAMUNT

PREMSA
CORNIA

DAMUNT

REVISTA D'INFORMACIÓ LOCAL

SANT JOAN

SETEMBRE 1991

NÚM. 4

REVISTA D'INFORMACIÓ LOCAL
Sant Joan (Mallorca)

Juliol 1991 - Núm. 4
Depòsit Legal PM-673-1991

Domicili (provisional):
Carrer Belisari, 18
07240 SANT JOAN (Mallorca)

Director:
Miquel Florit Huguet

Redactors - Col.laboradors

Maria Alzamora Bauzá
Francesc Alzamora Bauzá
Antònia Barceló Costa
Guillerm Company Bauzá
Maria Català Karmany
Gabriel Company Bauzá
Nino Company Pérez
Carlos Costa i Salom.
Inmaculada Gayà Mayol
Catalina Gayà Morlà
Mª Magdalena Jaume Nicolau
Joan Mates Gayà
Joan Jaume Nigorra
Isabel Mª Matas
Gabriel Company Gayà
Catalina Jaume Ginard
Bàrbara Matas Sastre

IMPRES A:

Informacions Llevant S.A.
Tel. 55 03 28
07500 Manacor

Els articles publicats en aquesta revista
sols expressen l'opinió dels seus autors

Tirada: 400 exemplars
Suscripcions: Miquel Florit
Lloc de venda: Ca Na Blanc.

Salutació
per Miquel Florit Huguet

Notícies locals
per l'equip de Redacció

Entrevista
Maria Mas, per M.F.H.
Maria Vaquer, per M.F.H.

Els molins fariners de Sant Joan
per M.H.F.

Gloses i glosadors
En memòria de Catalina Mas,
per Gabriel Company
Fent Camí al Pare, per B.M.S.
El cementeri abandonat, per G.C.G.
Moren els joves, per Catalina Jaume
Història de la petanca,
per G. Company
Recordant..., per Jaume Nigorra

D'ON VENIM, CAP A ON ANAM?

Aquestes paraules que acabes de llegir, que molts de vosaltres ja heu sentit, han estat reproduïdes i comentades per tots els mitjans de comunicació d'àmbit estatal i provincial, per polítics centralistes i autonòmics, durant les darreres setmanes, són les paraules que encapçalen un curt article aparegut en el Full Parroquial de les diòcesis de Tarragona, Vic i Solsona, amb data del 8 de Setembre de 1.991, article signat per «Redacció».

Si hem emprat aquestes paraules és per cridar la teva atenció, lector. El nostre comentari, la nostra salutació va per una altra banda.

D'on venim, cap a on anam?

Damunt Damunt sortí al carrer el passat mes de Maig, amb el número 0, amb una curta edició de 100 exemplars impresos amb fotocopiadora.

A la «Presentació» del núm. 0 dèiem textualment «Damunt Damunt, el títol que hem escollit, voldríem que fos emblemàtic. Tractar les notícies i els temes damunt damunt, que no és el mateix que amb superficialitat i lleugeresa.»

En el núm. 1 (mes de Juny 1.991) a la «Presentació» assenyalava i recordava que quan sortiren els primers números de la revista «Sant Joan» em trobava totsol, ben prest acudiren col.laboradors, escriptors i periodistes «amateurs», nostres, d'aquí. Això esper amb D.D. sobretot la col.laboració -no gens passiva- dels lectors, la teva col.laboració.

A la portada del núm. 1 (Juny 1.991) anunciàvem la inclusió d'un fascicle enquadernable titulat «Sant Joan, damunt damunt», que fins ara no ha sortit.

En el núm. 2 (Juliol 1.991) començàvem la nostra «Salutació» transcrivint la frase «No parlaré malament de ningú i de tothom en diré tot allò bo que sé» de Benjamin Flanklin, frase que resumeix el que vol esser la filosofia informativa de D.D.

En el mes de Juliol deixàrem entreveure la dificultat per la sortida del col.leccionable «S.J. damunt damunt» quan ens fallaven unes col.laboracions puntuals que se'ns havien promès abans de sortir el núm. 0

En el núm. 3 (Agost 1.991) en la «Salutació» donàvem una informació sobre el «negoci» d'una revista.

I és que volem que aquesta «Salutació» de cada mes, sigui un diàleg obert i sincer entre les dues parts: lectors-subscriptors i d'altra banda els redactors-col.laboradors-coordinador.

D'aquí l'interrogant «D'on venim, cap a on anam?».

Podem recordar:

1. Venim d'un núm. 0 molt modest, on no teníem cap col.laborador, ni cap subscriptor.

2. Tenim avui un bon nombre de redactors-col.laboradors, entre els quals hi ha molta gent jove.

3. Tenim avui un grup nombrós de lectors que ens ha confirmat la seva subscripció i que durant el present mes de Setembre i proper Octubre, farà efectiva dita subscripció corresponent al primer semestre de 1.991, necessàriament perquè la revista segueixi endavant i no mori per falta d'ajuda econòmica.

4. Tenim un nombrós número de lectors que ens ha manifestat el seu plaer per la línia informativa, que cerca sobretot la concòrdia i pau entre tots els santjoaners.

5. Tenim un nombrós número de lectors que ens ha manifestat el seu plaer per les seccions i presentacions de la revista.

6. I tenim (en realitat, aquest grup hauria de figurar en primer lloc) un petit grup de lectors, amics lectors, que amb sinceritat ens ha fet arribar les seves crítiques, que podríem resumir així:

a) Que el que no es comenta D.D. tanmateix es diu davall davall.

b) Que incloem massa seccions necrològiques, massa gloses (unes massa dolces i altres massa picants), massa entrevistes (i massa llargues), etc... i que sobretot li falta a D.D. unes seccions d'història, de cultura, cultura popular, en la línia en què temps passat publicàrem en la revista «Sant Joan».

La resposta en aquests lectors-crítics -amics- perquè són els qui ens orientaran a fer una revista millor, pluralista i independent, una revista per tothom, és la següent:

a) Les «necrològiques» són necessàries. ¿Quin és el ser humà que no ha plorat davant la mort d'un familiar, d'un amic? Són necessàries perquè tots necessitem en un moment donat d'unes paraules de condol, de la solidaritat dels altres.

b) Les gloses, unes massa «místiques» i les altres massa «picants», són precisament una de les seccions més llegides, més comentades, i l'estil, que la Redacció respecta és propi de cada autor. En les picants creim que no hi ha greuge o ofensa intencionada. Les gloses de picat -són segons un autor- una caricatura, una petita exageració, de les coses o fets, amb to humorístic, igual que els dibuixants, caricaturistes exageren els trets facials dels caricaturitzats, sense que ningú s'ofengui, perquè surti bibuixat amb un nas, uns llavis, etc., accentuats sigui aquest el President de Govern, el ministre tal, el esportista qual, etc... Les gloses son part de la nostra cultura, part de D.D.

c) Quant a les «entrevistes», que alguns troben que són moltes i massa llargues, és possible que en ocasions ens passem, per això, i per no fer llarg, ara, posam punt i final a la present salutació.

Miquel Florit Huguet

ASFALTAT DE CARRERS

El dia 22 d'agost, es començà l'oportuna i desitjada feina d'asfaltar els carrers, és a dir, d'omplir les regates i síquies que havien estat obertes per col·locar les tuberries de la xarxa d'aigua potable.

Acaba així un dels malsons de les mestresses de casa: l'eliminació d'un focus de pols; i també amb un dels malsons dels conductors i propietaris de vehicles.

Llàstima que la gran quantitat de pluja caiguda dissabte dia 7 de setembre, amb més de 50 litres, causàs alguns d'anys a l'asfalt acabat de posar en els carrers de la part baixa del poble.

PLUGES I TEMPESTES

La grossa pluja del dissabte 7 de setembre que caigué a primeres hores de l'horabaixa, no va causar d'anys grossos a foravila, però sí algunes petites inundacions i molèsties dins cases del poble.

Segons els nostres informants (observatoris particulars) Gabriel Mora (Belos), Francesc Gayà (Correus) i Antoni Gomis (Parric) les quantitats caigudes durant l'espai d'una hora i mitja aproximadament, foren les següents: Son Duran, 16 litres; Carrer Progrés, 52 litres; Son Sineu, 75 litres.

Quantitats ben diferenciades, encara que típiques de les pluges i tempestes de setembre i tardor.

A diferents indrets del poble hi va haver inundacions, petites inundacions, però les cases que sofriren més molèsties foren les de la part baixa del poble, de dins algunes cambres de bany sortiren, tornant enrra, les aigües brutes.

La xarxa d'aigües brutes és per això: per a les aigües brutes, d'aquí els problemes que apareixen quan les aigües de pluja envaeixen la xarxa d'aigües brutes, que resulta insuficient.

Consultat aquest problema amb els responsables municipals, pareix impossible, avui dia que s'instal·li una tercera xarxa de clavegueram per evacuar les aigües de pluja. La recomanació que se dona és que les aigües de pluja, que no van a cisternes o aljubs, siguin dirigides cap al carrer en lloc de dirigir-les a la xarxa o clavegueres d'aigües brutes.

Pareix que Sant Joan, mai podrà tenir una torrentada com la que va patir Manacor, el 6 de setembre de 1989, però és necessari prendre les mesures necessàries i mentalitzar els veïns perquè ningú ni cap casa o carrer hagi de patir molèsties o perjudicis.

Pareix que l'eixamplada de l'entrada de les tuberries que envien les aigües de la zona del Camp al torrent de Son Santos, es va realitzar oportunament, evitant en gran part les inundacions que sofriren algunes cases i portasses del carrer de Solanda, en ocasions anteriors.

MATRIMONI

Diuenge dia 1 de setembre els joves Rafel Picornell Cerdà, de Porreres i la santjoanera Joana Karmany Jaume varen rebre el sacrament del matrimoni a

l'Església de la Mare de Déu del Carme de Ruberts, on el grup diocesà «Moviment de joves cristians», hi té establert un centre d'animació, al qual pertanyen els contraents.

La cerimònia religiosa fou molt viscuda i participada. Olicià la missa i beneí la unió Mn. Pep Antoni Guardiola acompanyat d'altres capellans.

Acabada la missa els convidats foren degudament obsequiats amb un sopar a les terrasses del restaurant Cas Carboner.

A la nova parella, que ha gaudit ja del seu viatge de noces, li desitjam molts d'anys de felicitat.

UN RELLOTGE DE SOL A LLUC

Diuenge dia 8 de setembre fou inaugurat el rellotge de sol que es troba davant els misteris. Féu un parlament el nostre paisà, director de la Junta del Port, D. Rafel Soler per haver col·laborat juntament amb la Conselleria de Cultura en la instal·lació del dit rellotge.

ENCALÇABORINOS DEVORA «LA TORTUGA»

Les proves d'encalçaborinos, que es feren el diuenge dematí dia 1er de setembre, reuniren a la «pista» que està aprop de la Costa de Tortuga, un bon nombre de participants i una quantitat impensada d'espectadors que es traslladaren als paratges de Solanda per veure aquestes proves que qualcú enginyós va batiar amb la denominació «d'encalçaborinos» i any darrera any s'organitzen dins el programa de les Festes Patronals.

NOU EDIFICI DE «SA NOSTRA»

Coincidint amb les Festes Patronals, la Caixa d'Estalvis «Sa Nostra», inaugurarà les noves oficines en el carrer de Palma, a la casa coneguda antigament com «Cas Metge Solivelles». Va beneir les noves instal·lacions el rector de la parròquia Mossèn Gabriel Ferriol. En aquest acte intervingueren Josep Frontera,

subdirector general adjunt, i el batle Joan Barceló.

L'homenatge als majors de 80 anys va estar amenitzat amb balls i música regional, es va fer un refresc per a tot el poble, essent el patrocinador d'aquests actes Sa Nostra.

ASSOCIACIÓ DE LA TERCERA EDAD

Aquesta Associació, durant el mes d'agost i setembre, ha organitzat diferents excursions a diferents indrets de Mallorca.

Del torneig de petanca en donam notícia dins aquesta revista del mes de setembre, però el que ha marcat història, dins les activitats organitzades per l'Associació, és l'exposició de ventalls, paraigües i fotografies antigues, tant per la seva bona organització com pel nombre d'expositors i pel nombre de visitants que tingué l'exposició.

On es sentiren els millors comentaris fou contemplant la secció de fotografies antigues. Tot un acert per part dels reponsables i col·laboradors de la Tercera Edat.

DARRERA VERBENA

Organitzat per l'Agrupació Arrel, dissabte dia 14 de setembre es va celebrar una verbena, amb entrada gratuïta, amenitzada pel conjunt local Carrutxa Grup.

Aquesta vetlada de ball i música, és un obsequi de l'Agrupació Arrel que fou col·laboradora de diferents actes de les passades Festes Patronals. Aquesta verbena s'havia de celebrar el passat dissabte dia 7, però fou ajornada per causes majors.

L'assistència no va esser multitudinària.

EL TORNEIG DE FUTBOLET

Uns dels actes més multitudinaris de les passades Festes Patronals fou la final i el lliurament de trofeus del Torneig de Futbolet, organitzat pel grup Arrel en memòria dels mestres i directors del Col·legi Públic de Sant Joan, Don Miquel Fuster i Don Joan Mas.

El vespre divendres, 30 d'agost es començà la vetlada de futbolet els equips Autotècnica Febrer-Torre de S'Aigo, essent el resultat favorable al primer equip, quedant classificats en tercer i quart lloc.

La final que es disputà seguidament entre els equips Centro 1 i Arrel, fou un gran partit on l'equip Centro i demostrà la seva habilitat enfront a un Arrel, que es va defensar en tot moment però li faltà encert a

l'hora de marcar.

Acabat el partit final del Torneig de Futbolet es va fer en primer lloc el lliurament de trofeus als guanyadors del Torneig de Petanca, disputat entre afiliats de la Tercera Edat i alguns components de l'equip Arrel.

Acte seguit es va procedir al lliurament dels guardons i trofeus als equips i jugadors que havien participat al Torneig de Futbolet. Antoni Bonet (Síndic) d'Arrel es va dirigir al públic agraint a l'Associació de la Tercera Edat que hagués deixat el local com a «magatzem», tenint sempre les portes obertes als organitzadors del Torneig de Futbolet. També s'agraí la col·laboració d'Amador Bauçà, per haver ajudat l'àrbitre des de la taula. Va fer extensiu l'agraïment a la Federació d'Àrbitres que no han faltat en cap ocasió, ajudant a reduir la polèmica d'anys anteriors. A l'Ajuntament de Sant Joan, que els havia donat suport en tot moment i en general a totes les entitats privades que han fet possible la celebració d'aquest torneig. També tingué unes paraules d'agraïment per als equips que han participat i per al públic que ha seguit dia a dia aquest torneig de futbolet.

Seguidament, es féu entrega d'una placa commemorativa i un ram de flors a Pilar Fuster, filla del Mestre Fuster, i a Dª Maria Bauçà, viuda del Mestre Pagès. Realitzà el lliurament Pep Llaneres d'Arrel.

Després es va procedir a la donació dels premis:

-Premi al jugador més lesionat: Miquel Cayà de «Sa Torre».

-Premi a l'equip amb més moral: «Averridors»

-Premi a l'equip amb més esportivitat: «Esports Company».

-Premi al porter manco goletjat: per Joan Bauçà, del «Centro 1».

-Premi al màxim goletjador: Paco Ejido de «Sa Torre», amb 15 gols.

La classificació final del torneig va quedar de la següent manera: 1.Centro 1, 2.Arrel, 3.Autotècnica Febrer, 4.Sa Torre, 5.Esports Company, 6.Centro 2, 7.Averridors.

PROPIETARIS DE TARONGES

Per Ordre del Ministeri d'Agricultura del 31-05-91, es va establir l'obligació de fer una declaració de l'anysada collida de cítrics (taronges i llimones), en cada campanya de comercialització, obligació que afecta tots aquells productors que tinguin una plantació de tarongers o llimoneres de 5 àrees per amunt (500 metres quadrats).

A tots aquells que els interressi fer la dita declaració, poden passar per la Cambra Agrària i se'ls entregará el corresponent imprès.

La finalitat d'aquesta Declaració consisteix en arribar a tenir un coneixement real i actual de la quantitat de cítrics que es produeixen en el nostre país, que permeti una ordenació i un suport del sector tant a instàncies nacionals com comunitàries.

VOLEIBOL

En el torneig local de voleibol, que s'ha disputat durant el mes d'agost, hi han participat els 5 equips següents: TORRATS, CONSTRUCCIONS VERD, BITZOC, AVERRIDORS, IU-TU.

Al principi del torneig era poca la gent que acudia al poliesportiu de la Plaça de la Constitució a veure els partits. A mesura que transcorria el torneig anava augmentant el públic seguidor i al final la plaça era plena de gent, tant joves com vells.

La classificació final fou la següent: 1.Construccions Verd, 2.Bitzoc, 3.Torrats, 4.Averridors, 5.IU-TU.

TENNIS

El passat dissabte dia 31 d'agost, a les 18 hores, una vegada acabades les carreres de cavalls, es jugaren uns partits de tennis a la pista municipal. Constituiren una interessant exhibició d'aquest esport, avui encara minoritari a Sant Joan per esser un esport que

aquí es practica des de fa poc.

Pilar Muñoz, de 13 anys, natural de Manacor, que l'any 1990, fou campiona de Balears en la categoria aleví i actualment ocupa la quarta posició en el ranking balears de la categoria infantil, va fer una exhibició de bon tennis enfrontada a Keta Karmany, que fou una digna contrincant de Pilar Muñoz. La partida va acabar amb el resultat de 6-2 a favor de la manacorina.

Keta Karmany, demostrà que és una autèntica promesa. Haurem de seguir el seu camí ascendent dins aquest esport.

La segona partida de l'horabaixa la jugaren Leonor Bauzà i Maria Alzamora. Dues jugadores que també donaren una bona demostració de tennis, jugaren una partida que finalitzà amb el resultat de 6-2.

La darrera partida de l'horabaixa, va esser la disputada entre les parelles Tolo Bauzà i Josep Riera contra Jaume Riutort i Toni Bauzà, que finalitza amb el resultat de 6-3.

Els guanyadors i participants de cada especialitat reberen, sengles trofeus, commemoratius de la dida.

TEMPS DE FIGUES

Segons el darrer Cens Agrari, en el Terme de Sant Joan hi ha 25 Hes. de figueres en plantació regular, a més de 1750 figueres disseminades.

Aquestes Hes. de figueres d'avui, s'han vistes reduïdes ja que segons les mateixes fonts estadístiques l'any 1981 Sant Joan tenia una superfície de 30 Hes. de figueres.

Una altra dada interessant es refereix als preus que ha cobrat un propietari santjoaner durant la primera setmana de setembre, de les següents classes de figues:

Figa albacós.....	150 ptes.
Figa Coll de dama.....	225 ptes.
Figa porquena.....	100 ptes.

Són preus de figues verdes, collides amb la mà, destinades a la venda i consum humà.

Amb les primeres pluges de setembre, la figa, fruita molt sensible als canvis i elements climatològics, ha perdut la seva qualitat i per tant la seva rendibilitat.

TEMPESTA DE LLAMPS I TRONS

Aquest any les tempestes de final d'estiu no han banyat el paperí de les Festes Patronals, com és tradicional quasi cada any, però el dilluns dia 2 de setembre ens arribà una tempesta de llamps i trons que si bé no causà d'anys a persones, causà d'anys materials. Una descàrrega elèctrica destruí les instal·lacions

elèctriques d'Automòbils, Sant Joan (Renault) i del Restaurant Sa Cova i també els sistemes d'alarma. Com es veu la tempesta ens enrevoltava, ja que aquestes instal·lacions industrials i comercials estan a uns 200 metres del casc de la població.

DE LA FOTOCOPIADORA AL FAX

La primera fotocopiadora que s'instal·là a Sant Joan (això ja és història) fou adquirida per la Cambra Agrària, que també havia tingut la primera multicopista. Era un temps en què aquesta entitat tenia un quadre de directors innovadors i sobretot tenia unes disponibilitats econòmiques (pressupost) de les quals avui en precisa.

Aquestes dues màquines auxiliars d'oficina feren durant molt de temps un servei públic dins Sant Joan, ja que l'activitat administrativa de l'entitat no justificava la seva compra, si no era per estar a disposició de les altres entitats locals i veïns que ho demanassin.

Avui sortosament l'Ajuntament, les caixes d'estalvis i banc local, a més d'un establiment i algú particular disposen de màquina fotocopiadora, posant a l'abast de tothom un servei tan necessari com el de la fotocòpia. Seria desitjable que es dotàs d'una fotocopiadora a la biblioteca Municipal per completar aquest servei.

El que sorprèn és que hores d'ara, no existeixi a Sant Joan (que sapiguem) un servei de fax, sigui l'entitat que sigui la propietària o titular, però que faci un servei públic en cas de necessitat.

Es lamentable i incomprensiu, tenint en compte el preu de cost i de manteniment d'un fax. En aquest aspecte Sant Joan és un poble «incomunicat».

Els serveis públics, els prestin les entitats públiques o privades, pot ésser no siguin rendibles econòmicament, però són necessaris. Així ho va entendre la Cambra Agrària en el seu dia quan va adquirir la primera fotocopiadora i multicopista, evitant despeses i molèsties de desplaçament a tots els santjoaners.

NAIXEMENTS

La llar de Francisco Rodríguez Sánchez i Catalina Juan Dalmau es va veure alegrada amb el naixement d'un nin el passat dia 26 d'agost, al qual se li imposà el nom de Joan-Josep.

DONANT DE SANG

Bartomeu gota a gota
per tu he donat sa sang

i en que l'hagi de donar tota
Tomeu per tu no la planc.

Damià Sastre

Aquesta glosa va ésser feta i dita per Damià Sastre (de n'Antònia Escolana) a Bartomeu Estelrich, amb ocasió d'una de les múltiples vegades en què Damià va donar «plaquetes» a Bartomeu.

Damià que es un donant que ha repetit 68 vegades, és probablement el veí de Sant Joan, que més vegades ha donat sang.

Damià de n'Antònia Escolana, que sempre va de bromes, acudits, coberbos, gloses i alre verdesca, baix d'aquesta apariència de despreocupació, amaga un esperit humanitari i solidari, sobretot amb els malalts, com ho demostren les 68 vegades en què ha estat donant de sang.

FUTBOLISTES DE SANT JOAN AL PETRA

El futbol, que pareixia que no tindriem aquesta temporada acabada de començar, serà possible gràcies a l'entusiasme i iniciativa d'un grup de santjoaners. Es, per altra part, un esport ben arrelat dins Sant Joan. Tenim directors, aficionats i sobretot, el que primer es necessita: tenim jugadors. Tant és així que a més de la plantilla de C.D. Sant Joan, ens permetem exportar jugadors a pobles veïns.

Tres són els jugadors, que la present temporada juguen amb el C.D. Petra: Pep Mas Llaneras, Antoni Ferreriol i Tolo Català aquest any vestiran la camiseta del C.D. Petra.

Per altra banda el C.D. Petra, dins la categoria Infantil, 2ª regional B, ha fitxat cinc jugadors de Sant Joan: Roberto García (d'Olga), Arnau Matas (Rumbet), Guillem Company (Foc), Miguel Gayà (Faller) i Joan Florit (Boiret), cinc jovenets, que són cinc promeses, tots els dilluns i dimecres, a les 7 del capvespre, participen en els entrenaments del C.D. Petra Infantil.

EL DIA 6 D'OCTUBRE EL XXV FESTIVAL DEL MOTOR I LA FESTA DES FUTBOL

Per al primer diumenge d'octubre, la Penya Motorista Sant Joan anuncia la celebració del Festival del Motor en la seva 25 edició i la popular Festa des Butifarró.

A partir de les 15'30 en terrenys del Camp d'en Fiol es disputaran les proves d'habilitat i slalom per a automòbils i motocicletes amb l'adjudicació al guanyador del Trofeu Miquel Fiol amb recordança del que fou President fundador de la Penya.

Llavors a partir de les 18 h. hi haurà desfilada de xeremiers, dimonis i capsgrossos que faran l'encesa dels fogarons i així donaran per a començada la Festa des Butifarró. Hi haurà després ballada popular a partir de les 19 h. amb el grup Sis Som i actuació de les orquestres Carrutxa Grup i Mediterrani. A l'entretant es farà la torrada de botifarrons i llonganisses, principal atractiu de la festa. La Penya Motorista tindrà a la venda aquests embotits com també begudes i les coques que el diumenge dematí prepararan dones santjoaneres pròximes a l'organització. Per a endolcir la festa hi haurà bunyols.

La festa com aquests darrers anys es farà a la plaça de la Constitució i amb l'entrada hi haurà un tiquet amb el qual s'obsequiarà amb un entrepà o amb una beguda.

En aquesta festa una diada d'ambient alegre i agra-dós que atreu gent d'arreu de tot Mallorca i és una bona promoció del poble i dels seus costums.

BRUTOR I CONTENIDORS

Els voltants de Consolació, cementiri i santuari, pareix que són els llocs predilectes escollits per persones irresponsables i faltes de civisme, on duen a tirar tota casta d'escombraries (electrodomèstics, rodes de goma de camió, portes velles, etc), deixalles que no tenen res a veure amb l'enderroc.

Concretament la part esquerra del camí que du al cementiri i també a l'esplanada-aparcament de darrera el santuari (a la part de Solanda) són el lloc escollit i predilecte on es tiren aquests «trastos».

Els responsables, Ajuntament i Parròquia, pareix que han rebut la suggerència de tancar amb barreres i vallar els llocs de «descàrrega».

L'altra suggerència, el col·locar un contenidor gros, ens pareix molt més adequada, perquè els «furtius» d'avui, podrien lliurement dur-hi a tirar allò que les fes nosa.

El que és cert, i ens ha estat confirmat des de l'Ajuntament, és que millorarà el servei de recollida de fems, concretament amb la col·locació d'un major nombre de contenidors a les diverses sortides del poble, ja que els existents pareix que són insuficients. Contenedors que serien buidats diàriament.

N. de la R.- Una vegada ja passat al present número de Setembre, una de les gloses del Forner, que parlen de la brutícia del cementeri, hem rebut la informació de que el cementeri ha estat netejat.

CORREDURIA DE SEGUROS
GOMILA S.A.

SUBAGENCIA EN SAN JUAN: C/. FRAY LLUIS JAUME, 33 • 52 63 06
HORARIO DE OFICINA: LUNES, MIERCOLES Y VIERNES, DE 7 a 9 horas

MANACOR: PLAZA RAMON LLULL, 22 • TEL. 55 13 56

SOMOS INDEPENDIENTES

TRAMITAMOS TODA CLASE DE SEGUROS: AUTOMOVILES • CAMIONES • PISOS • CHALETS • CASAS
INDUSTRIAS • COMERCIOS • ACCIDENTES PERSONALES • AGRICOLAS • GANADEROS • VIDA • JUBILACION
RESPONSABILIDAD CIVIL • ENFERMEDAD • ETC, ETC...

PLAZA RAMON LLULL, 22 • TEL. 55 13 56 • 07500 MANACOR
SANTA CATALINA DE SIENA, 2 ENTLO. 2º, PTA. C • TEL. 72 27 36 • 07002 PALMA

Naixement

La llar dels esposos Antoni Bauzá Bauzá i Josefina Blaya López, es va veure alegrat amb el naixement d'un nin a qui se li ha imposat el nom d'Antoni. En-hobarona.

Defuncions

Catalina Bauzá Ferriol

El passat dia 25 d'Agost, morí a Son Dureta on havia estat internada, Catalina Bauzá Ferriol viuda d'Antoni Oliver (Marranxó), a l'edat de 76 anys.

Rebi els seus fills Joan i Mossèn Antoni i demés família, el nostre condol.

Als que assistiren al funeral i a tots els amics, se'ls donà un recordatori:

En la mort de la mare de l'amic

A Mn. A. Oliver i Bauçá

Mati de diumenge,

matí a sol i xent

fulgent gravidesa

d'un ram de clavells

Captard de la vida,

grandia d'estels

la lluna es ponía,

la lluna en el ple.

Reposi la mare,

s'aconsoli el fill:

clavells d'esperances,

sentors d'Infinit...

La Vida brostava

de bell nou en Crist

Joan Roig

NA CATALINA BAUÇÀ I FERRIOL

Ha estimat Déu,

les Persones i la Terra

i ara, als 76 anys, s'ha mort

en la Pau del Crist.

a Sant Joan, de Mallorca

dia 25 d'agost de 1991.

Divendres i Tretze

No sabem de cap cas en què el virus informàtic afectàs algun dels ordinadors que operen dins Sant Joan, però sí que es donà la circumstància que el passat dia tretze de setembre, divendres, estava previst fer-se a Maià, un sopar de companyonia, que des de fa 13 anys es ve celebrant, en acabar l'estiu com a final de la campanya de recollida, commemorant «l'acabada de meses» o «el menjar-se la vadella» com es deia

antigament i se solia fer a totes les possessions.

Aquest sopar anual és organitzat i promogut pels empresaris agraris Joan Oliver (l'amo de Maià), Gabriel Company i els Vives de Maria de la Salut, i ha reunit, any darrera any, la cúpula de l'agricultura de Mallorca, l'oficial i l'empresarial, assistint-hi els Consellers i Directors Generals, Agents d'Extensió Agrària i altres personalitats, amics i col.laboradors, gent relacionada amb el món agrari.

Aquest any, 13 de setembre, divendres, la tretzena vegada que se repetia a la commemoració, la pluja va estar a punt de desbaratar la festa de Maià, però gràcies a una altra empresària, no agrària, la madona de Can Tronca, aquest tretzè aniversari es pogué celebrar amb el mateix esplendor que en anys anteriors.

Ciclisme: dues medalles de plata per a Linita Barceló

En els Campionats de l'Estat Espanyol celebrats els passats dies 30 i 31 d'Agost i 1er de Setembre en el velòdrom de Silla (València), Linita Barceló obtingué dues medalles de plata, quedant subcampiona de l'Estat Espanyol de la categoria cadet, en les modalitats de persecució individual i velocitat.

Creim que fou la inexperiència i un poc la mala sort, que impediren que la nostra corredora, per fraccions de segons, no es proclamàs campiona de l'Estat Espanyol.

Carreres de cavalls i altres animals

Organitzat per «Els dos de sempre», que són dignes d'un llarg aplaudiment, són en Josep Bauzá (Pep Jordi) i Bartomeu Company (Tomeu Ferro), dissabte horabaixa dia 31 d'agost es feren les distintes carreres previstes i anunciades en el programa. Tot un èxit de participació i de públic, que no tingué por al sol ni a la pols.

A la carrera segona, galop per a amazones, en participava Xisca Santandreu, la dona d'en Pep Jordi, montant «Nilma d'Intrepit», topà amb una altra amazona, va esser l'únic accident que es registrà.

El vilafanquer Ramon Mayor (Tarroleta), va fer una demostració de doma a regna llarga que agradà molt.

Ple extraordinari

El 23 d'Agost es va celebrar l'esperat Ple extraordinari, on quedaren nomenades les distintes comissions i delegacions, que foren totes per als regidors que for-

men la coalició PP-UM.

El batle Joan Barceló, proposà i fou designat Guillem Mas, per al càrrec de tresorer, amb els cinc vots del seu grup i el de Josep Mas de l'agrupació Arrel, i amb l'abstenció dels dos regidors del PSM.

Com a representant en el Consell Escolar fou designat Miquel Torrens.

Per primera vegada ha estat creada una comissió de govern que estarà composta pel batle i els regidors Gabriel Mora i Guillem Mas, comissió que té la finalitat d'assessorar el batle en aquells temes que aquest delegui.

Es crearen les següents Comissions Informatives:

Hisenda i Comptes, presidida per Guillem Mas.

Assumptes Generals, presidida pel Batle. Com a tinent-batle foren nomenats Gabriel Mora, Joan Mates i Guillem Mas.

Les Delegacions quedaren repartides de la següent manera:

Obres: Gabriel Mora.

Planificació i Urbanisme: Joan Matas.

Cultura, Ensenyament i Sanitat: Miquel Torrens.

Interior i Policia: Joan Matas

Hisenda: Guillem Mas.

Una vegada acabats els nomenaments, el batle va explicar el programa de les Festes Patronals, que aquest any tenien un pressupost d'un 2 milions de pessetes, agraïnt al regidor Josep Mas d'Arrel i a Joan Matas d'Unió Santjoanera, que no hi era present, la seva col.laboració en l'organització de les festes, a Pep Mas en la part esportiva i verbenes i a Matas en els actes relacionats amb la 3ª Edat i exposicions.

Escola de flabiolers de Sant Joan

Els alumnes del sisè curs del Col·legi Públic de Son Juny, de Sant Joan, durant el curs 90-91 vàrem començar un curset per aprendre a tocar el flabiol i tamborí mallorquí. Assistirem en aquest curset (classe de pre-tecnologia) durant una hora i mitja cada setmana. El professor d'aquest curset era el mestre Joan Morey Company.

Primer de tot vàrem fer esquemes a un bloc sobre

les parts del flabiol; primer fèiem els dibuixos a llapis, els repassàvem i els pintàvem. També fèiem dibuixos de la col·locació dels dits sobre el flabiol. El professor ens deixà un flabiol i amb un esquema que teníem a la paret vàrem començar a col·locar els dits i provàvem de bufar. El professor ensenyava solfa als qui no en sabien.

Aviat ens vàrem aprendre totes les posicions de fa-si-do-re-mi-fa-sol. Després vàrem fer les escales i un poc més tard ens va ensenyar una cançó: la introducció.

El professor com a treball de classe ens manà fer un flabiol de canya. Enquadernàrem un llibret «Els instruments de la colla de xeremiers: curs d'iniciació flabiol i tamborí».

Als alumnes més destacats, el professor ens va deixar un flabiol gros i un poc més envant un tamborí i la maceta. Durant el curs aprenguérem quatre cançons.

Un poc abans de finalitzar el curs el professor ens va demanar a tres alumnes si volíem tocar per les Festes patronals de Sant Joan. Dos dels alumnes vàrem dir que sí i vàrem començar a assajar cada setmana, els dimecres a casa del professor Morey, fins que vàrem aprendre tretze cançons.

Per les Festes Patronals, actuàrem quatre dies tres dies pels carrers i un dins l'església.

Durant el curs 91-92 els alumnes de 6è feran el mateix curs que nosaltres fèiem l'any pasat, i nosaltres (els de 7è) començarem un altre curset amb un altre llibre.

Guillem Company Bauza

Tres dos: cinquè aniversari

El programa, molt original, doblegat com si fou un torcabocues, duia la següent Salutació: «La direcció, el personal i la demés salvatgina del Música Bar Tres Dos els saluda per convidar-los al 5-è Aniversari que se celebrarà el pròxim dia 23 d'agost».

A les 22'30 h. es féu un recital de part del Grup «De puta mare» (I Part)

A les 23'00 h. Primer concurs de menjar figues de moro...

A les 24'15 h. recital pel mateix grup musical

A la 01'30 h. Monòleg a càrrec d'en Toni «Spindic», per a molts dels oients el millor de la vetlada. (L'excés d'originalitat i l'extensió del monòleg, han fet impossible la seva inclusió a la revista com era el nostre desig).

A les 1'45 h. «Molt de brou i poques tallades».

A les 02'00 h. Primera revetla doiuda a càrrec de les òlibes dematineres. «¡Bon dia!»

El programa que es va desenvolupar més o manco segons l'ordre previst, acabava amb la consigna: «Ens veurem al... 92».

Petanca a Sant Joan

De rotund èxit es pot qualificar l'organització del Torneig de Petanca, a càrrec de l'Associació de la Tercera edat. Intervingueren 6 trios, 4 pertanyien a la 3ª Edat i 2 a l'Agrupació Arrel.

El resultat final del torneig ha estat el següent:

1. Trio format per Miquel Fil (Sabater), Joan Matas (Comandant), i Joan Nicolau (Xisquet).
2. Classificats trio format per Josep Bauzá (Escolà), Josep Matas (Bufallí) i Joan Morey.
3. Classificat, trio format per Andreu Bauzá (Naulí), Guillem Bou i Melsion Matas (Peremates).

Una petita polèmica ha sortit sobre el joc de la petanca i la seva introducció dins Sant Joan.

Pareix ésser que a principis dels anys 70, per primera vegada es va jugar aquest joc-esport a Sant Joan. S'havia llevat «El Pes dels Porcs» i dins la placeta, sense cap obstacle, amb el vist i plau del batle Francesc Company, un grup d'amics encapçalat per Gabriel Company (Former Boveta), Joan Bauzá (Pansa) i Joan Bauzá (Amador) promogueren a Sant Joan el joc de la petanca. Amb la col·laboració de Martí Jaume (Putxe), que amb el seu camió traginà un viatge de grava, es va fer la pista a la mateixa placeta del pes. Es va contar també amb la col·laboració de Guillem Nicolau Company (Parrec) i altres, per a fer la feina. En motiu de les Festes Patronals vingueren a Sant

Joan els millors jugadors de petanca de Mallorca, fent una exhibició d'aquest joc, on hi assistí molt de públic.

Hi havia un nombrós grup de santjoaners que jugaven a petanca. Avesats a jugar al «canonet» i la «tella» que solia jugar-se els diumenges horabaixa prop del Pes, entre la Granja i Ca Na Mates, aquests jugadors sense ésser uns campions, no feien mal paper enfrontats als jugadors forans. Com altres esports i diversions la petanca, que va tenir una llarga temporada d'eufòria, va ésser substituïda per altres entreteniments, fins que ara, uns 20 anys després, ha estat resuscitada per l'Associació de la Tercera Edat.

Tenim Futbol

A l'hora de tancar el número de la revista del mes de Setembre, pareix que es confirma la viabilitat del C.D. Sant Joan durant la temporada 1.991-92.

Segons els rumors la Junta Coordinadora, presidida per Joan Baptista Font (El Ciutadà), tenint com a Vice-President a Gabriel Mora i Francesc Nicolau, com a Vocals a Biel Company (Punto), Miquel Gayà (Dominer), Miquel Alzamora i Joan Roig, com a Secretari a Antoni Ferriol i com a vice-secretari a Gabriel Ferriol, ha aconseguit ajuntar esforços i voluntats, i han obtingut una bona plantilla, entre els quals hi ha (esperam no oblidar ningú): Nino Company i Martí Bauzá (Putxe) com a porters, Juanjo, Joan Bauzá, Miquel Nicolau, Tomeu Català, Francesc Català com a defenses. Componen la línia mitja Francesc Mestre, Antoni Company, Tomeu Nicolau, Rafel Riera, Joan Grisaleño, Llull, Guillem Magro i Biel Jaume. A la davantera es compta amb Ernest Mas, Francesc Prades, Joan Jaume, Tomeu Pastor, Toni Oliver i Guillem Mas.

Com a entrenador hi ha Antoni Ferriol, que té l'experiència de 6 anys en aquesta difícil tasca.

Es compta també amb el suport moral i econòmic d'un centenar de socis, essent el pressupot previst d'un es 500.000 pessetes.

L'esponsor és Joan Company, instal·lador sanitari.

Nou President en el Centre Cultural

El passat dissabte dia 21 de Setembre, es va celebrar Assamblea General extraordinària, amb un únic punt a l'ordre del dia que era: elecció de nou President. Per unanimitat, els pocs assistents elegiren al candidat Carles Costa, el qual ja havia ocupat aquest càrrec anteriorment. Carles Costa substitueix a Nino Company que ho ha estat durant uns dos anys.

El nou President electe fa una cridada a tots els anteriors socis del Tele-Club o Centre Cultural de Sant

Joan i que les interesi seguir com a socis, perque ho comuniquin durant els mesos d'Octubre i Novembre al Conserje de la Casa de Cultura o al propi president.

A Lluc a peu

Dissabte dia 7 de setembre es va fer la pujada a Lluc a peu de la part forana. Sant Joan també va tenir els seus representants, 9 joves que segons hem pogut saber arribaren sense cap problema. Esperam que no sigui la darrera vegada. Enhorabona!

Una santjoanera a Checoeslovaquia

Antònia Costa Bauzá, una santjoanera Doctora en Química, assisteix a un intercanvi d'investigació entre les universitats de Balears i de Pardoviche (Checoeslovaquia) a on residirà durant dos mesos.

PLE EXTRAORDINARI

El 23 d'agost es va celebrar l'esperat Ple extraordinari, on quedaren nomenades les distintes comissions i delegacions, que foren totes per als regidors que formen la coalició PP-UM.

El batle Joan Barceló, proposà i fou designat Guillem Mas, per al càrrec de tresores, amb els cinc vots del seu grup i el de Josep Mas de l'agrupació ARREL, i amb l'abstenció dels dos regidors del PSM.

Com a representant en el Consell Escolar fou desitnat Miquel Torrens.

Per primera vegada ha estat creada una comissió de govern que estarà composta pel batle i els regidors Gabriel Mora i Guillem Mas, comissió que té la finalitat d'assessorar el batle en aquells temes que aquest delegui.

Es crearen les següents Comissions informatives:

Hisenda i Comptes, Guillem Mas fou el que la presidí.

Assumptes Generals, presidida pel batle. Com a tinentes-batle foren nomenats Gabriel Mora, Joan Matas i Guillem Mas.

Les Delegacions quedaren repartides de la manera següent:

Obres: Gabriel Mora.

Planificació i Urbanisme: Joan Matas.

Cultura, Ensenyament i Sanitat: Miquel Torrens.

Interior i Policia: Joan Matas.

Hisenda: Guillem Mas.

Una vegada acabats el nomenaments, el batle va explicar el programa de les Festes Patronals, que aquest

any tenien un pressupost d'uns 2 milions de pessetes, agraïnt al regidor Josep Mas d'Arrel i a Joan Matas d'Unió Santjoanera, que no hi era present, la seva col.laboració en l'organització de les festes, a Pep Mas en la part esportiva i verbenes i a Matas en els actes relacionats amb la 3ª Edat i exposicions.

CARRERES DE CAVALLS I ALTRES ANIMALS

Organitzat per «Els dos de sempre», que són dignes d'un llarg aplaudiment, són en Josep Bauzá (Pep Jordi) i Bartomeu Company (Tomeu Ferro), dissabte horabaixa dia 31 d'agost es feren les distintes carrers previstes i anunciades en el programa. Tot un èxit de participació i de públic, que no tingué por al sol ni a la pols.

A la carrera segona, galop per a amazones, on participava Xisca Santandreu, la dona d'en Pep Jordi, montant «Nilma d'Intrepit» topà amb una altre amazona, va esser l'únic accident que es registrà.

El vilafranquer Ramon Mayol (Tarroleta), va fer una demostració de doma a regna llarga que agradà molt.

TRES DOS: CINQUÈ ANIVERSARI

El programa, molt original, doblegat com si fos un torcaboques, duia la següent Salutació: «La direcció, el personal i la demás salvatgina del Músic Bar Tres Dos els saluda per convidar-los al 5è Aniversari que se celebrarà el pròxim dia 23 d'agost.

A les 22'30 h. es feu un recital de part del grup «De puta mare» (I Part).

A les 23'00 h. Primer concurs de menjar figues de moro.

A les 24'15 h. recital del mateix grup musical.

A la 01'30 h. Mondleg a càrrec d'En Toni «Síndic». Per a molts dels oients el millor de la vetlada. L'originalitat i l'extensió del mondleg, han fet impossible la seva inclusió a la revista com era el nostre desig.

A les 01'45 h. «Molt de brou i poques tallades».

A les 02'00 h. Primera revetla doiuda a càrrec de les òlibes dematineres. ¡«Bon dia»!.

El programa que es va desenvolupar més o manco segons l'ordre previst, acabava amb la consigna: «Ens veurem al... 92».

FOC A SON BRONDO

Dia 22 d'agost, es va produir un incendi a Son

Brondo, que gràcies a una ràpida intervenció fou apagat d'hora.

Fou a primeres hores de l'horabaixa, quan pels altaeus de l'Ajuntament es feu una cridada demanant voluntaris per anar a pagar el foc que hi havia a Son Brondo. Hi acudiren més de 25 homes i els bombers.

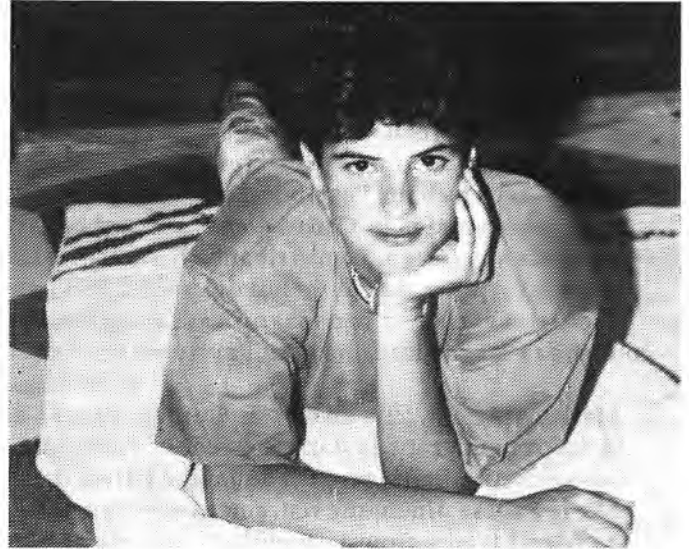
Gràcies a la ràpida intervenció d'un tractor de la mateixa possessió, que va obrir uns solcs, aïllant el foc, aquest va poder ésser controlat sense que arribàs a tenir greus conseqüències.

CICLISME: DOS MEDALLES DE PLATA PER A LINITA BARCELÓ

En els Campionats de l'Estat Espanyol celebrats els passats dies 30 i 31 d'agost i 1er de setembre en el velòdrom de Silla (València), Linita Barceló obtingué dues medalles de plata, quedant subcampiona de l'Estat Espanyol de la categoria cadet, en les modali-

tats de persecució individual i velocitat.

Creim que fou la inexperiència i un poc la mala sort, que impediren que la nostra corredora, per fraccions de segon, no es proclamàs campiona de l'Estat Espanyol.

DEFUNCIONS

Francesc Juan Mayol

El passat dissabte dia 7 de setembre, fou trobat mort el jove Francesc Juan Mayol. Les circumstàncies de la seva mort i el fet de ser un home jove, sols tenia 25 anys, varen fer que la seva mort fos més sentida per tothom: La gent, amb espontània solidaritat amb els seus pares i la resta de família, ha sentit tota la tristesa que produeix la mort inesperada d'un home jove. Descansa en pau Xesc i que els teus trobin la fortalesa necessària.

Maria Font Rosselló

El passat dia 24, morí Maria Font Rosselló, filla de Joan i Sebastiana. Filla única i amb només 20 anys d'edat. Mort que ha sobrevingut després de 4 anys llargs de malaltia. La gent de Sant Joan, Vilafranca i Petra, a més de gent vinguda d'altres bandes, acompanyà Joan i Sebastiana en el seu partiment.

Antònia Busquets Mesquida

El passat dia 28 d'agost, moria a Palma Dª Antònia Bsuquets Mesquida, als 82 anys. Era la viuda de D. Francesc Gayà Mas, més cone-

gut com el mestre Gana, que fou professor de l'Escola de Sant Joan i batle del poble en la postguerra.

Aquest matrimoni, que tenia dos fills, residí bastants anys a Sant Joan, primer a la casa núm 23 del carrer Major i més tard en el carrer Bons Aires, a Can Soler-Xondo.

Octavi Reixach Genovard

La notícia de la mort d'Octavi ocorreguda dia 5 de setembre, amb accident de trànsit s'estengué per Sant Joan dijous dematí. L'accident havia succeït la dematinada, aproximadament a les cinc. Octavi anava totsol, acabava de deixar un amic a Vilafranca. L'accident es produí uns 100 metres abans d'arribar al Bar Los Melones.

Octavi Reixach, de 34 anys, natural de Petra, tenia amistats a Sant Joan, per això la notícia va commoure els que el coneixien i a aquells que sols el coneixien de referències, però que tenen estima i afecte a les persones de Sant Joan, que més el tractaren.

El passat dia 27 d'agost va morir a Sant Joan, Bàrbara Bernat-Veri Bauzá, a l'edat de 87 anys.

Filla de pares mallorquins havia nascut a Barcelona el 16-10-1903, on hi residí fins que va contreure matrimoni amb el ciutadà Gabriel Bauzá l'any 1933 i fixaren la seva residència a Palma.

Des de 1961 en què la seva filla es va casar amb el santjoaner Joan Jaume va visitar freqüentment el nostre poble, i en els darrers anys no sols hi passava els caps de setmana sinó també tots els mesos d'estiu i gaudia tant de la tranquil·litat i dels costums del poble com també de sentir-se un poc santjoanera.

De caràcter admetent i senzill es va atreure l'estima de tots els que la tractaren d'aquí que el funeral que oficià Mn. Bru Morey el dia 30 d'agost en fou una mostra de gratitud.

Des d'aquestes columnes volem testimoniar el nostre condol als seus familiars especialment a la seva filla Magdalena i al seu gendre, el nostre col·laborador, Joan Jaume Nigorra.

MARIA MAS FONT, LA DARRERA EMIGRANT

Els que durant les passades Festes Patronals tingueren l'oportunitat de visitar l'Exposició de Fotografies Antiques, pogueren observar unes fotografies d'uns homes amb grans mostatxos. Són els «gringos» santjoaners, aquells emigrants que durant el primer quart de segle, aproximadament fins a l'any 1930, partiren cap a l'Argentina principalment, alguns cap a Cuba o altre país sudamericà. Es pot dir que són molt poques les famílies de Sant Joan que no tinguin un parent o parents que un partiren per anar a fer l'Havana, sinònim de fer fortuna (encara que el destí fos altre país). Uns tornaren amb les mans damunt el cap, altres dugueren el fruit dels seus treballs i estalvis, i uns altres (aquells que havien venut el seu patrimoni «cremat les barques») no tornaren mai més. Cartes plenes d'enyorança, escrites o dictades per persones que avui tenen setanta o vuitanta anys, segueixen arribant a Sant Joan, persones que a mesura que s'aproximen al final de la vida, s'enten més que mai l'enyorança del poble, dels parents que un dia, ja llunyà, deixaren aquí. Si la literatura i sobretot el cinema han magnificat l'aventura de la conquesta del Far West, de l'Oest Americà, més poc coneguda i magnificada ha estat l'aventura o desventura de tants mallorquins, santjoaners que «conquistaren»
Bons Aires i altres bandes.

Maria Mas Font, filla de mestre Guillem Pagès i de la mestressa Margalida Sineuera, es pot dir que ha estat la darrera emigrant, la darrera en córrer l'aventura americana. Fa quasi 25 anys, es casà amb Antoni Oliver Gual, nascut a Sant Joan, fill de Jaume Oliver dels Calderés i de Catalina Gual, de la família de Can Paulo. Maria Pagesa diuen que físicament es pareix al seu pare, però crec que en el seu tarannà hi ha la bondat del seu pare, i també aquesta serenitat i noblesa que té la seva mare, que donen a Maria un encant indefinit. Li hem demanat que ens constàs la seva «aventura americana».

-Maria venim a parlar amb tu perquè ens contis la teva aventura americana

-Bé, el que tu dius «aventura americana», començà quan vaig conèixer a Antoni Oliver dels Calderés, que va néixer aquí a Sant Joan, fill de pares santjoaners, d'una família que emigrà a l'Argentina, quan Antoni era nin. Toni vingué l'any 1966 a passar unes vacances a Sant Joan, i així ens coneguérem.

-Quin any vos casàreu?

-Va ésser el 23 de Febrer de 1967 i quasi un mes i mig després, el 10 d'Abril de 1967 partírem cap a l'Argentina.

-On fitxàreu la vostra residència?

-Durant 6 anys residírem a la Ciutat de la Plata, d'uns 500.000 habitants, en el transcurs dels quals naixeren els nostres tres primers fills: José Antonio pel Febrer de 1968, Maria de los Angeles en el Març de 1969, i Cristian el Juliol de 1970.

-On anàreu a viure després?

-Passàrem a viure a la província del Xaco, al poble General Pinedo. On habitàrem 8 anys, i allà varen néixer Patricia en el Setembre de

1973 i Alejandro en el Setembre de 1974.

-Com era la vida a la Província del Xaco?

-Molt distinta de la de Ciutat de la Plata. En el Xaco hi ha uns grans habitatges, que vénen a esser grans possessions, però de milers i milers d'hectàrees. Els nadius d'aquesta regió no tenen grans aspiracions, desig de progressar o de superar-se. Quan tenen la seva «tortilla» (que és una mena de pa) ja no desitgen res més.

La gent viu a cases humils que allà els diuen «ranxos», fetes de tova o sigui fang i palla.

-El fet que hi hagués unes extensions tan grans, no feia que vos sentís un poc aïllats del món «civilitzat»?

-Precisament era aquest aïllament i solitud el que va fer que deixàssim Xaco i l'any 1980 tornàssim a la Ciutat de la Plata, on en Toni i té la seva família.

-Tornant a la teva família. Tu tens cinc fills?

-Sis. L'any 1982, va néixer el benjamí Daniel.

-Des de l'any 1967 en què et ca-sares i partires cap a l'Argentina, quantes vegades has tornat a Mallorca?

-El primer viatge va esser pel gener de 1982. M'acompanyà la meua filla Maria de los Angeles i estiguérem un mes per Mallorca. No poguérem estar més temps perquè jo estava embarassada i també perquè els altres fills meus encara eren molt petits.

-No fa massa temps, tornares acompanyada d'Antoni el teu marit i altres fills?

-Sí, va esser pel mes de desembre de 1990. M'acompanyà Antoni el meu espòs i els fills Patricia, Alejandro i Daniel i estiguérem dos mesos per aquí.

-Els teus fills tots tenen la nacionalitat argentina?

-Sí, tots tenen la nacionalitat argentina, però estam tramitant que puguin tenir la doble nacionalitat: argentina i espanyola.

-No fa massa temps, vaig llegir a una de les anomenades «revistes del cor», les declaracions d'una mare de família nombrosa, en les quals deia que la maternitat, els embarrassos ajudaven a la dona a conservar la seva bellesa, a allargar la joventut, i en el teu cas li don tota la raó, perquè totes les persones de Sant Joan que t'han vist, coincideixen amb mí, que tu no has canviat, que tu ets la mateixa Maria, aquella al·loteta de fa quasi 25 anys, va partir cap a l'Argentina.

-La maternitat és sacrificada, però crec que és el que més dignifica a la dona,... és el que més t'ajuda a realitzar...

-Per la teva expressió, no cal demanar-te si ets feliç, ho diuen els teus ulls i el teu somriure,... però supòs que has tingut moments de gran enyorança i a més tenint en compte que a Mallorca deixaves un pare i una mare meravellosos, una família on tots els germans vos apreciàveu...?

-El moment més tràgic va esser quan arribà la notícia de la mort del meu pare... (aquí Maria és ven-

çuda per l'emoció i no pot contenir les llàgrimes, s'excusa i surt, tornant uns minuts després ja més tranquil·la)

... Jo estava embarassada, de quatre mesos, mon pare va morir dia quatre de setembre de 1967 i sols feia uns cinc mesos que jo havia deixat Mallorca... va coincidir que la notícia arribà el dia del meu sant, del nom Maria, dotze de setembre. No em varen dir res en el primer moment, a causa de l'embaràs, però jo vaig notar qualche cosa estranya en la família... vaig tenir un presentiment i Antoni, el meu marit em va haver de dir la cruel realitat.

-És que el teu pare, mestre Guillem, era un home dels que es diu «estan més clars que campanars». Era apreciat per tothom. Si qualcú tenia una bombeta mal enroscada, una clau del llum fluixa, un plom fos, i «Mestre Guillem voldrieu passar per ca nostra?». I mestre Guillem no es feia esperar i fos l'hora que fos, venia i arreglava l'avarria del llum o del corrent, i quan li demanaven: «¿Què vos devem Mestre Guillem?», la contesta sempre era la mateixa: «No res, per això no val la pena...». Així era ton pare, un home generós i desinteressat, un home d'un gran cor, un treballador eficient, que si se sacrificava per la gent de defora, segur que molt més sacrificat era per vosaltres, per la família. Però no recordem coses tristes Maria, m'agradaria em diguessis els canvis que has notat en el poble, en aquest Sant Joan d'avui en comparació al Sant Joan que deixares l'any 1967?

-A Mallorca, en general tot ha canviat molt, es nota un gran progrés. Quant a Sant Joan, alguns canvis em varen produir tristesa, qualche cosa havia canviat d'aquell Sant Joan, del «clixé» que jo me'n vaig dur quan vaig partir. L'entorn havia canviat, les monges que jo coneixia ja no eren les mateixes, la joventut molt distinta a la nostra cosa molt natural, però que no deixà d'impactar, sobretot si tens

en compte que havien passat catorze anys ja que t'estic parlant de la impressió que vaig tenir la primera vegada que vaig venir. Eren moltes les diferències, però en el fons era i és el poble que vaig voler i vull.

-En concret quins han estat els canvis més grossos, dins l'entorn i dins els costums?

-Hi ha tantes coses... L'escola de Son Juny, l'avinguda cap a les escoles i camp de futbol... I en els costums, quan vaig partir cap a l'Argentina l'any 1967, quasi totes les famílies de Sant Joan tenien la bassa i els porcs en el corral, era per tothom una cosa normal i ningú no se n'adonava de les males olors. Ara tot això ha desaparegut. Han asfaltat els carrers, han llevat el Pes des Porcs, les places estan molt ben cuidades... Moltes cases han canviat, la majoria de cases tenen totes les comoditats de la vida moderna i del progrés, però era el poble que coneixia, que havia deixat, i... jo estimava i me sentia molt bé en aquell Sant Joan.

-Urbanísticament parlant, segurament que allà les ciutats són molt diferents?

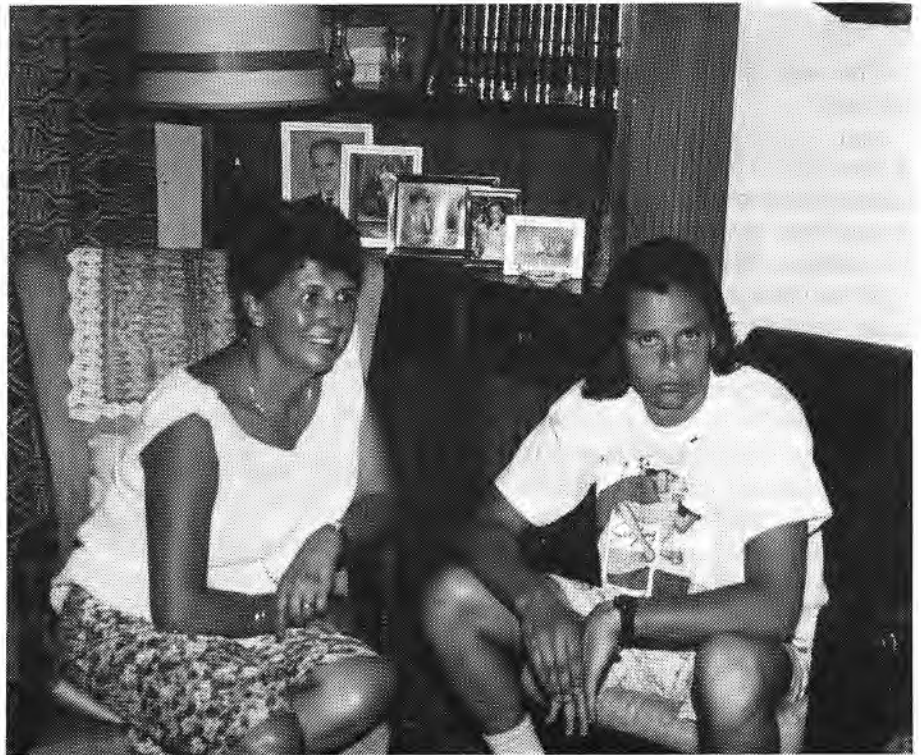
-Sí, la Ciutat de la Plata, té uns grans carrers, unes grans places, uns carrers que la creuen en diagonal... tots molts distints...

-Parlem un poc de l'Argentina. És ver que la inflació és tan gran?

-La inflació va arribar a ésser del 150 al 200 % al mes. Ara està estabilitzada i la inflació sols és del 2 % mensual.

-No m'agrada parlar de política, preguntar a un estranger sobre el seu país, però tu ets nascuda aquí i ens pots dir un poquet sobre Les Malvines, Galtiera, Alfonsín, Menen?

-No entenc de política, però en el cas de la guerra de Les Malvines, el poble en general estava amb els militars, amb el govern. Hi havia un gran esperit nacional. Els qui estaven en contra deien que Argentina no estava preparada per a una guerra. En els altres, els diaris d'aquí, ara que no hi ha censura, deven donar notícia més o manco

veraç.

-Deixem la política i parlem de la Maria que havia realitzat estudis de música, de piano?

-Vaig decidir dedicar-me per complet a la família, amb sis fills i el marit, ha hagut d'abandonar la música. Algunes vegades ara que tenc els nins grans, vaig a cantar a la coral de la meva paròquia i això em du bons records de la meva joventut, ja que com saps sempre vaig cantar amb la coral de Sant Joan.

-Actualment ets espanyola o argentina?

-La tenc espanyola però estic radicada en Argentina, allà no tenc dret al vot, per ésser estrangera.

José Antonio, el fill major de Maria i que l'ha acompanyada en aquest viatge, ha estat present a l'entrevista. A ell feim la següent pregunta;

-Què és el que més t'ha cridat l'atenció de per Mallorca?

-La bona conducció que hi ha, el respecte als senyals de tràfic.

La resposta de José Antonio ens sorprèn i ens deixa perplexes. Però meditant aquesta resposta, ens ale-

gra que aquest jove sudamericà, d'ascendència santjoanera, destaquí com a cosa positiva, manera de conduir dels mallorquins, malgrat que les estadístiques d'accidents de trànsit ens fan tremolar.

La conversa amb na Maria s'allargà durant hores. Les notícies que ens estava donant, l'estima que en tot moment demostrà que sent per tot el que és de Sant Joan, l'objectivitat amb que parlà de la seva terra adoptiva Argentina, unit a l'encant de la seva conversa, plena de castellanismes propis de la parla sudamericana, fan que el temps passi sense adonar-nos.

Li feim les dues darreres preguntes;

-Tots els teus fills ja coneixen Mallorca? Quan tornaràs Maria?

-Falta venir Cristian i esperam tornar el proper any...

-Que així sia Maria!

Queden poques hores d'estada a Mallorca, d'estar amb la família. Volem respectar la seva intimitat. Ens acomiadam de Maria, desitjant-la veure molt prest entre nosaltres. Adéu Maria.

Miquel Florit Huguet

ENTREVISTA A MARIA VAQUER (MADONA DE GOSSALBA)

-P.-Venim a parlar amb vón perquè diuen que sou la de més edat del poble

-R.-Tenc 94 anys, avig néixer pel mes de Juny de l'any 1897, l'altra que en ve darrera és na Joanaina Rebassa, la viuda d'En Toni Karmany, que en té un manco que jo.

-P.-Vos volem demanar moltes coses. La primera, anàreu a escola?

-R.-Hi vaig anar fins als deu anys i mig.

-P.-A ca les monges?

-R.-Anava amb Sor Ambrusina, una monja que havia estudiat de mestra amb el mestre Pujol. Sor Ambrusina feia escola a Sant Joan amb Sor Rosina, que era de Montuiri i havien estudiat junts.

-P.-També hi havia escola de nins i mestres?

-R.-He vist un mestre que li deien el mestre Palat i llavors un capellà de Llorito. Més tard vingué el mestre Rosselló que va esser un bon mestre.

-P.-On era l'escola dels nins?

-R.-En el Barracar, quan han passat Can Soler, una casa que comprà en Pep Jordà.

-P.-A quins jocs jugaven les nines?

-R.-Jugaven molt a agulles i altres jocs.

-P.-A quina edat feien la Primera Comunió?

-R.-Als deu anys, en general.

-P.-Una vegada feta la 1ª Comunió, no tornaven a costure les nines?

-R.-No, n'hi havia que seguien anant a ca Les Monges, però jo vaig començar a anar a jornal, a guanyar tres reals i mig fent feian des de les 7 del matí fins al vespre.

-P.-On anàveu a jornal?

-R.-A Son Gual. Va esser un any sec, no plovia gaire i llavors envant va ploure i l'amo de Son Gual va enviar les amigüeres a llogar dones a Sant Joan i Llorito, i varem esser quaranta.

-P.-Quina feina feïeu?

-R.-Collíem l'herba de dins el blat, amb la xapeta. L'amo se'n cuidava d'un tornai i la madona de l'altre, i si veien que deixaves una herba et deien: «Aquí en deixes una».

-P.-Així és que les nines començaven a fer feina als 10 o 11 anys?

-R.-Sí, sí jo vaig començar tot d'una que vaig haver fet la Primera Comunió i si m'aixecava un poc dreita, ma mare em tocava amb la xapeta damunt el peu.

-P.-La vostra mare també venia a jornal?

-R.-Sí, entre totes dues guanyàvem 7 reals, 3'5 cada una.

-P.-Dinàveu a la possessió?

-R.-Sí, el ens endúiem de ca nostra, pa taleca.

-P.-Que menjàveu?

-R.-Un dia una truita, un altre

dia un poc de formatge, figues seques, un parell d'olives...

-P.-Per fer la Primera Comunió, les nines anaven vestides de blanc?

-R.-Anaven vestides de pagesetes. Quan jo vaig combregar anava vestida amb una manta i unes folletes llargues, de pageseta. Vaig combregar amb una que fa poc temps que es va morir, na Teresa des Pujol, ella va esser la major i jo la segona. Era un al.lota molt alegre. Se va casar amb un de Son Marron.

-P.-Quines al.lotes eren les més boniques de Sant Joan, quan vos teníau 18 o 20 anys?

-R.-Na Cauvona, la que es va casar amb Don Toni Bauzà, una altra molt guapa era la dona d'En Macià Felanitxer, li deien Na Maria de Can Fiol, perquè hi estava per criada. Una altra que era molt guapa era una de Can Verger, la major, es va casar amb l'amo Antoni de Son Brondo o de Sa Bastida, aquesta era molt guapa.

-P.-I dels homes, quins eren els bons cantadors, quan anàveu pel balls de sequer?

-R.-En Joan Fosser i el seu germà Jaume, cantaven molt bé.

-P.-I al.lotes que cantassin molt bé?

-R.-La seva germana, Na Margalida Fossara. Com Na Margalida Fossara no hi havia cap que cantàs també com ella. És va casar amb un petrer.

-P.-I a l'església qui eren les bones cantadores?

-R.-Una Fossara, era parenta amb els altres Fossers, que estava en el carrer Tort i va estar de criada a Ca Les Fernández i a Can Pirris. Era una al.lota molt gran, que morí fadrina. Era molt bona cantadora.

-P.-I havia altres homes bons cantadors?

-R.-Els putxers i Els Cais, els fills de mestre Llorenç de Solanda.

-P.-Com anaven vestides les nines?

-R.-Duien un vestidet de llista, el que s'usava.

-P.-Duiieu sabates?

-R.-Durant l'estiu anàvem descalços per estalviar.

-P.-Les senyores duien un altre classe de vestit?

-R.-Sí, també duien capell. Les de Can Cauvó i les de Can Verger, ja duien capell.

-P.-Les nuvies quin vestit duien, quan es casaven?

-R.-Moltes duien manta i vel.

-P.-Les al.lotes totes duien els cabells llargs? Amollats o recollits?

-R.-Els cabells com més llargs millor i la trunyella feta.

-P.-No es tallaven mai els cabells?

-R.-No, mai

-P.-Els nuvis, quan es casaven anaven d'excursió o viatge?

-R.-No, però aquest dia no anaven a fer feina. Així mateix el meu home el dia que ens casarem va haver d'anar a pastar. Més tard anàrem a compondre els calaixos.

-P.-Feien refresc de noccs?

-R.-Sí, un poc de refresc.

-P.-Que donaven en el refresc?

-R.-Donàvem confits, dolços i galletes. La meva germana va anar a comanar quartos i com que no varen bastar, vàrem trobar que no bastarien per a tots i les esmitjàrem, però de confits en sobraren.

-P.-Vos compraven molts de molles?

-R.-Un cantarano i res pus

-P.-I a l'home?

-R.-Cadires, un llit, una caixa....

-P.-Els amics i parents, feien regals als nuvis?

-R.-Sí, si....no massa cosa....

-P.-I el festejar no devia esser com ara?

-R.-No, només festajavem els dissabtes, més envant també entretsetmana...

-P.-Com es divertia el jovent?

-R.-Feien molts de balls, en motiu de debanar canyom, d'esflorar mongetes, d'esflorar garroves,

en temps de figues per aplanar figues, i cada vespre o molts de vespres hi havia ball i guitarres...

-P.-Qui eren els sonadors de guitarres d'aquells temps?

-R.-De la vila en Joan Fosser i també en venia un de Petra que li deien en Barceló. N'hi havia més, En Miquel des Pujol, en Martí de S'Hort i altres...

-P.-Les millors balladores del vostre temps, qui eren?

-R.-Na Joanaina de Son Baró, la dona d'en Joan Fosser, dues més que les deien Ses Guitxes, les filles de l'amo Joan de Sa Bastida. Na Maria de Sa Bastida de l'amo Arnau, tenia un cosset molt petit, sols no menjava quan havia d'anar a un ball. Anava tan estreta i encorsetada que si li queia un mocador sols no es podia acotar per aplagar-lo.

-P.-Es ver que fa estona, sortien o apareixien morts?

-R.-Sí, si apareixia gent que havia passat a l'altre món. El darrer que va sortir va esser un de Can Batxà.

-P.-A qui sortien a un parent?

-R.-Aquest sortí a un fill. Un altre que també va sortir i va ser molt públic, era l'amo Miquel de Montuiri, que sortia a una nineta i sortia a Gossalba, a Ca Na Barragot hi havia dies en què hi havia més de dues-centes persones. I la mare aguantava la nineta, la mare li demanava que era el que li havia dit l'avi i la nineta ho deia.

-P.-Sols era la nineta que veia l'aparició de l'avi?

-Sí, i no sortia per cap promesa. Va sortir per una conversa que va tenir l'avi amb un nét seu, que li deien Miquel i es casà amb una Maiola. I aquest quan era nin demanava a l'avi ¿Que no sortireu vos quan sigueu mort?, i l'avi li contestava: «Si puc sortir, sí». I no va sortir a en Miquel però va sortir a la seva germaneta i l'aparegut (l'avi) li deia «Ja diràs a En Miquel la conversa que hem tingut».

-P.-On és ca na Barragot?

-R.-Es un sementer de Gossalba,

que sempre li han dit Ca Na Barragot i són terres dels hereus de l'amo en Miquel del Rafal.

-P.-Per què vos diuen de Gossalba?

-R.-Perquè hi estiguèrem 35 anys?

-P.-En sortien més de persones que ja eren mortes?

-R.-Sí, a una cosina meva. Havien promés fer dir una missa per un porc malalt que tenien, i no la hi digueren. Quan sortia una morta li deia: «¿Com anam?», «Bé» li contestava. «I tu ens passejam, ens passejam» li deia ella. Un vespre el seu home se'n va anar a donar palla a la bístia i justament ella quedà a les fosques sense tenir llum i li va aparèixer quan el seu home era a tomar palla i li va dir «Ja ho diràs a En Toni». I el seu home era Toni i el seu gemà també era Toni. I no vàrem saber a quin dels dos Tonis es referia.

-P.-Qui era la que sortia?

-R.-Una cunyada morta feia uns quants mesos abans

-P.-Que feia la que veia l'aparició?

-R.-Se'n va anar a confessar i ho va exposar al confés i el confés li va dir «Avissau els dos Tonis». I ella tot el temps de la missa va plorar. Però cansada que se'n riguessin d'ella, aquesta al.lota de nom Francisca va dir: «Tant s'han rigut de mi, que no ho sabran, que pedres que són pedres no ho seran!. Així ho contà a ma mare.

-P.-Aquestes aparicions les somniava o les s'imaginava.

-R.-No, els morts que sortien els donaven llàgrimes de rosari o un rosari. La gent ho podia tocar amb les mans. Jo n'he vistes d'aquestes llàgrimes....Les que deixaren a Can Batxà, i també les d'aquella nineta de Can Miralles. I d'això darrer no fa molt, jo era fadrina.

Madona gràcies per la vostra informació, però em sembla que ho haurem de deixar anar, no fos cosa que facem por a qualcun dels nostres lectors.

Miquel Florit Huguet

MOLINS FARINERS DE SANT JOAN (I)

CONSELLERIA DE CULTURA,
EDUCACIÓ I ESPORTS
GOVERN BALEAR

INTRODUCCIÓ

Els molins de vent de Sant Joan, que estaven destinats a moldre el blat i altres cereals, tenien les mateixes característiques que els de molts de pobles de Mallorca.

Eren unes construccions dotades d'una màquina que utilitzava la força del vent: unes lones esteses damunt les antenes que rebien l'impuls del vent, les quals dotades de veles rectangulars o triangulars transmetien el moviment a unes moles que capolaven el blat, l'ordi o altres cereals per convertir-los en farina.

Des del punt de vista arquitectònic els molins consten de: torre i base o cintell, segons els casos.

Les torres dels molins fariners, a diferència de les torres dels molins dits de ramell i destinats a treure aigua, són cilíndriques i, en canvi, la gran majoria de les dels molins destinats a treure aigua, són quadrades.

Aquestes torres cilíndriques, ens referim als molins de Sant Joan, tenen unes mides variables que no fugen massa de les que tenen la gran majoria de molins fariners de Mallorca, tenen aproximadament uns 7 m. d'alçària, i un diàmetre de 5 m., l'amplària de les partets és també molt variable hi va des de 0'80 a 1'20 m.

L'accés a la torre és per les portes situades als baixos o damunt l'envelador. Damunt la terrassa, la torre sol tenir una porta i en alguns molins en té dues. L'escala, tipus caragol, d'uns 60 cm. d'ample, travessa uns pisos intermedis (un o dos) per arribar al pis superior, on hi ha la maquinària (moles, arbre, roda, congreny, etc.) i uns finestrons per donar claror i aïjament.

Les torres de molí normalment estan construïdes de paretat de pedres irregulars, poc adobades, lligades amb morter de calç i arena. L'exterior de les torres de Sant Joan, la majoria estaven aterracades mitjançant una capa de morter.

Aquestes torres de molí eren construccions de paretat que s'utilitzaven com a habitatge i magatzem. Les parets tenien característiques semblants a les torres o construïdes amb carreus, de cantons, mitjans o marès.

Aquestes bases o cintells eren de planta rectangular o circular.

L'interior estava distribuït amb diversos variants, voltes, envelador, al quals s'hi accedia per l'escala interior de la torre o una exterior.

La brancalada dels portals pot ésser d'una peça o marès, els extrems descansen damunt les rebranques, també pot ser de peces en nombre imparell en forma de dovelles de brancalada plana o en arc de mig punt o campanel.

El cintell és una plataforma massissa de poca alçada

(de 0'40 a 2 m.) construïda al voltant de la torre, damunt de la qual se situava el moliner per envelar el molí.

La tipologia dels molins fariners la podríem dividir en tres grups: Torre de molí amb base, torre de molí amb cintell i torre de molí fora base ni cintell.

-Les torres de molí amb base varien molt. Existeixen:

a) Base quadrada, voltes de mig punt en diagonal, amb la torre en el centre.

b) Base rectangular, tres naus paral·leles amb voltes i normalment perpendiculars a la façana.

c) Base rectangular igual a l'anterior (b) amb una quarta nau perpendicular a les altres tres.

d) Base circular de grans dimensions amb voltes amb forma radial.

e) Base octogonal o dodecagonal amb voltes en forma radial.

f) Base quadrada amb vuit voltes d'aljub iguals (coixinets) i normalment de dues plantes.

-Les torres de molí amb cintell, si aquest és elevat presenten tres tipus d'accessos:

a) Escala perimetral al cintell.

b) Escala excavada radialment i situada davant la porta de la torre.

c) Síquia excavada radialment davant la porta i a nivell del terreny.

-Les torres de molí fora base ni cintell estan assentades rectament damunt el terreny, amb construccions o sense, al seu voltant.

Els molins per a un millor aprofitament dels vents (energia eòlica) se situaven normalment, damunt un turó, dins o fora de les poblacions, però no massa allunyats del poble. En els llocs on hi havia corrents dominants es feien agrupacions de molins. A molts de pobles encara que s'hagin destruït les torres, queda el topònim urbà del carrer o barri dels Molins o Molinar.

Atenent-nos en aquestes situacions poden classificar-les:

a) Molins situats en el recinte urbà, amb façana al carrer.

b) A l'interior d'una illeta, visible o no des del carrer.

c) Formant part d'una possessió o pròxim a les cases.

d) Aïllat.

Des de la dècada dels anys 20, en què a Sant Joan ja funcionaven dues indústries farineres, conegudes popularment per «Sa Farinera Vella» i «Sa Farinera Nova», i vençut el prejudici que la farina d'aquestes fàbriques era d'inferior qualitat que la mòlta en els molins tradicionals, els molins no utilitzats amb caràcter industrial, es varen anar degradant, primer en el

capell i antenes i més tard a la torre o edificació.

Per determinar l'estat actual hem de considerar, en relació a les torres:

- a) Torre sencera
- b) Torre retallada.
- c) Torre transformada.
- d) Torre en ruïnes.

En relació a la coberta de la torre:

- a) Amb capell i antenes
- b) Amb capell
- c) Coberta amb teules, uralita o altres i amb un aiguavés

d) Coberta amb teules o altres i amb dos aiguavesos

- e) Fora cobrir

La degradació també pot esser interior, per això tindrem en compte l'estat, característiques i situació de: escales, maquinària i moles, pisos, etc.

Un altre aspecte es refereix als habitatges, quant als exteriors cal comprovar:

- a) Si conserva les estructures normals.
- b) Modificacions en façanes, obertures o terrasses.
- c) Si han estat molt modificats o renovats.
- d) Si està en ruïnes

I quant a l'interior dels habitatges feim constar:

- a) Lleugeres modificacions.
- b) Modificacions
- c) Molt modificats
- d) En ruïnes

DESCRIPCIÓ DEL MOLINS FARINERS DE SANT JOAN. MOLÍ D'EN CARRITXÓ

Situat en el Carrer Molins, núm. 42, dins la barriada coneguda com Els Molins. És el que està situat més al migjorn. Té la torre sencera, construïda de paretat de pedres irregulars de marès i aterrat de morter.

La coberta és de revoltos.

L'escala de caragol per pujar als des sostres és de marès.

L'accés a la torre és per damunt l'envelador.

Les mides del portal de la torre són 1'90 x 0'65 m. i la brancalada és de marès d'una sola peça.

La torre té un crui a un dels costats.

La base rodona també està construïda de paretat, amb volta de mig canó. L'escala exterior per l'accés a l'envelador és de pedra i té dotze escalons.

El seu context és urbà, encara que en ocasions l'han catalogat com a rural.

És propietat de Joan Gayá Gayá i de Guillem Gayá Gayá germà del primer, que el volen restaurar.

Resumint és un molí amb les següents característiques:

Tipologia: Torre de molí amb base.

Dades constructives: Paretat de marès.

Entremat i sostres: De fusta. Conserva les moles.

Cobertes: Revoltos.

MOLÍ D'EN TRONCA

Situat en el Carrer dels Molins, núm. 20 (antigament tenia el número 36).

Torre sencera de molí construïda de paretat de marès. Aterrat de morter. Té una bona conservació. Té coberta de teulada amb un aiguavés. Escala de caragol de 15 escalons de marès, que dona accés als dos sostres, té dos finestrons per donar claror.

Conserva les moles que tenen un gruix de 0'25 x 1'40 m. Té complet l'esmortedor de belles.

El gruix de la paret és de 0'70 m. i les mides del portal fet de peces de marès són 1'70 x 0'68 m.

Té una base quadrada de 9 metres, amb una sola planta, que és utilitzada com a habitatge, essent rodona la part central de l'habitatge. Les voltes són de mig canó i els arcs estan reforçats a cada un dels cantons.

Té dues escales exteriors de pedra per l'accés a l'envelador. Al costat d'una d'elles hi ha una cisterna, que pràcticament fa línia amb la voravia del carrer. (És possible, l'estampa urbana que més vegades ha estat pintada i fotografiada, formant un conjunt: cisterna, escala i torre).

Aquestes escales exteriors per pujar a l'envelador tenen 12 escalons.

L'hereva-propietària actual és Catalina Jaume Font, i està ben conciençada de la necessitat de conservar el conjunt arquitectònic.

Resumint: és un molí amb les següents característiques:

Tipologia: Torre de molí amb base.

Dades cronològiques: Deixa de funcionar devers l'any 1.925.

Context: Urbà

MOLÍ D'EN PRUDENCI

Situat en el carrer Mirador núm. 15.

Torre sencera de molí, que recentment ha estat restaurada. Té la coberta de terrat. L'escala, de caragol, té 14 escalons de pedra.

És una torre sense base ni cintell, de 6'50 m. d'altura i un diàmetre de 4'30 m. a l'exterior. El gruix de la paret és de 0'80 m.

Les mides del portal de la torre són de 1'70 x 0'70 m. i les moles que estan a l'exterior de la torre, actualment, tenen un gruix de 0'20 per 1'35 de diàmetre.

El propietari és Mateu Pocoví Juan i les obres de restauració han estat dirigides per la seva filla Catalina Pocoví Mates, degudament assessorada.

Resumint, és un molí amb les següents característiques:

Tipologia: Torre de molí sense base ni cintell.

Context: Urbà

Miquel Florit Huguet
(continuarà en el proper número del mes d'Octubre 1.991)

QUAN MOREN ELS JOVES

Agost 1991

Dins aquest mes hi hagué
dos casos desconcertants
després d'un penós procés
perderen la seva vida
dos joves santjoaners
En Tomeu i Na Maria
ja gaudeixen la pau de Déu

Tot aquell que viu apenat
la mort per ell és «victori»
i els està esperant el Senyor
per transportar-los a la «glori»
dins un gran resplendor

Partiren d'un món incert
a una vida millor
a recollir la penyora
d'eterna salvació
i creguem que té bon encert
quan ho disposa el Senyor

La desgràcia en el setze anys
caigué damunt na Maria
destruint tots aquells plans
propis dels anys que tenia
i els seus pares no han tingut
en el món pus alegria
hi han hagut d'estar nit i dia
subjectes a l'exclavitut
d'una constant agonia
i a la fi han perdut sa filla
als vint anys de joventut

Cosa semblant ha passat
Amb el jovenet Tomeu
que després d'haver penat
als vint i tres anys d'edat
entregà l'ànima a Déu.

Bon repós tenguin tots dos
En Tomeu i Na Maria
i vulgui Déu Totpoderós
que en el final de la vida
en el cel puguem estar
amb la seva companyia

Rebin el més gran condol
Una i altra famili
i que no els falti l'auxili
de la verge del Consol

Catalina Jaume de Calicant

«FENT CAMÍ CAP AL PARE»

Convidant-se un a l'altre
en que no ho sigui així
després de molt de patir
tots dos heu volgut fugir
i als sers estimats feis falta
amb enyorança sens fi.

Amb la flor de juvenesa
dels vint anys i vint-i-tres
vos n'heu anat com qui res
deixant la Vila amb tristesa
per gaudir de la dolcesa
que el Creador us ha promés.

Entre flors dues poncelles
sense acabar-se d'obrir
noltros ho sentim així
collides del camp novelles
d'amor vermell de rovelles
d'entre boira del matí.

I en ple estiu quan crema el sol
amb càntics d'ocells i gavines
i sens mirar nostre dol
escollits com flors divines
amb bàsem d'aromes fines
del Ser Suprem són redol.

Per tant TOMEU I MARIA
jo crec que el goig vostre és gran
miralls de sana alegria
festers en foc de Sant Joan
càntics d'àngels i harmonia
per voltros entonaran.

Sols em resta encomanar
que mos pegueu qualche ullada
i que ens puguem abraçar
un en l'altre consolar
baix de sa vostra mirada
i que un dia ens poguem trobar.

B.M.S.

EN MEMÒRIA DE CATALINA MAS FONT

Tota la vida has passada
cantant al Déu immortal
en el trono celestial
i a la Verge Inmaculada,
i ara la Verge estimada
a tots ens dóna consol
la gent que per tu du dol
no queda desconsolada.

Junt amb aquesta cançó
hi va una part del meu cor
i si som dolent o bo
no me toca a mi es dir-ho
prega en el Fill Redemptor
que s'apiadi de jo
la mort a mi no em fa por
si me contempla el Senyor.

Si Déu te dóna llicència
per enviar a demanar
els qui te vàrem estimar
compta amb la meua presència
i si li queda paciència
per poder-me perdonar
amb Ell podrem «disfrutar»
eternament d'indulgència.

Gabriel Company
(Forner Boveta)

EL CEMENTERI ABANDONAT

Ara que en es municipi
hi ha tants bons regidors
i s'escala de valors
per ells és el gran principi
no seria de «justici»
si no gosava el dir-los
que en el cementiri hermós
hi ha dos pams de «brutici».

Degut a la sequedat
els arbres se desvesteixen
els ramellers no floreixen
i pareix que està abandonat,
els qui s'han anticipat
i de s'altra vida gaudeixen
jo trob que no se mereixen
sufrit tal «poquetat».

I si creis que no dic ver
podreu anar a «vereror»
havent tanta brutor
no fa goig es morir-se.

Jo no vull pegar a les branques
m'estim més pegar a la soca
i convit a na qui pertoca
perquè se banyi les anques.

Gabriel Company
(Forner Boveta)

RECORDANT ESDEVENIMENTS PASSATS (Setembre)

19.9.1903.- És ordenat sacerdot el jove Santjoaner Francesc Mas Gal-més que més tard seria conegut com el Rector Mas.

22.9.1941.- Fou nomenat batle de la vila Jaume Bardissa Rebassa (22-9-41 a 22-7-1942).

18.9.1942.- Va ser designat batle Antoni Bauzá Fiol (escolà) (18-9-42 a 19-1-45) si bé ja en anys anteriors havia exercit aquest càrrec al front de l'Ajuntament.

1953.- En els Campionats de l'Es-tat Espanyol d'atletisme celebrats a Sant Sebastià l'atleta santjoaner An-toni Karmany aconseguí la quinta plaça en la distància de 1.500 m.

28.9.1958.- Després de dues tem-porades sense participar en compe-ticions oficials la «V.D. Sant Joan» va celebrar la inauguració de la temporada 58/59 en II Regional. El visitant fou el «Recreativo Sóller».

El resultat 4-0 afavorí l'equip sant-joaner que presentà l'alineació se-güent: Company, Gayà, Font, Bauzá, Gayà, Mas, Bauzá, Matas, Munar, Bauzá i Matas.

4.9.1960.- La Penya Motorista amb caravana de motocicletes i al-tres santjoaners en automòbils acompanyaren, de Sant Joan a Puigpunyent, al qui fins aleshores havia estat Vicari, el capellà Mateu Gomila, que en aquest diumenge va fer la seva entrada com a Rector de la Parròquia de Puigpunyent.

23.9.1962.- Diada de goig per al ciclisme illenc perquè el santjoaner Antoni Karmany aconseguí procla-mar-se guanyador de la «Volta a Catalunya 1962».

1963.- En aquest mes fou asfalta-da la carretera de Sineu. També en aquest mes el mestre santjoaner Miquel Gayà Rotger «Fideuer», fou

designat mestre de l'escola de Sant Mateu (Eivissa).

1966.- Va esser designat Vicari de la Parròquia el capellà Miquel Deyà Deyà.

26.9.1979.- Moria a Sant Joan, Antoni Bauzá Fiol (mestre Antoni Escolà) que en diverses ocasions havia ocupat el càrrec de batle. En les seves gestions afavorí l'ordena-ció i urbanització dels terrenys del Camp d'en Fiol. Fou també un en-tusiasta del teatre i les seves inter-pretacions a la comèdia «dels Reis» interpretant el paper del «Rei Hero-des», foren molt celebrades. Pel no-vembre de 1970 havia interpretat per a darrera vegada el paper de «Mestre Antoni» a la comèdia: «Ai Joaquim que has vengut de Prim.»

HISTÒRIA DE LA PETANCA A SANT JOAN

Un «cabo» i un soldat ras
devers l'any setanta-u
sa petanca varen dur
i ara un major ha esta capaç
de passar-se pel seu nas
que ell ha fet es número u
per això és oportú
que quedin es papers clars.

En Joan i es Forner
visqueren dies de «glori»
i volem que quedi a s'histori
s'únic pic que han fet paper
i si qualqu no li ve bé
passar per aquets purgatori
supós que té a sa «memori»
sa disciplina que rebé

Un cabo fet un valent
avesat a comandar
President se va nombrar
i va quedar tant content
nombrà vice-president
es més amic que trobà
i tots varen bastar
per divertir la gent

Per cuidar-se des papers
nombraren un Secretari
i no hi va haver Depositari
perquè no hi havia doblers,
tenien uns quants obrers
per fer lo més necessari,
jo sempre he estat partidari
de s'esport i es progrés.

No ho agafeu de beneitura
sa forma que se va emprà
es Govern la patentà
eren anys de dictadura
empleant sa cara dura
es poder vaig «alcanzar»
em vaig veure a comandar
allò va esser una hermosura

Si faç de mal educat
«solec» demanar perdò
no sé si hi havia raó
per fer-li tal atemptat
jo som un desgraciat
i vosté és un home d'honor
i li deman per favor
que tot me sigui perdonat
dispongui d'aquest criat
el seu humil servidor.

Gabriel Company
(Forner Beveta)

*Retrobem " lo nostro
El millor preu*

Joyería
Fermin

**MANACOR
PORTO CRISTO
CALA MILLOR**

DAMUNT

DAMUNT

